

PROGRAMUL

Partidului Liberal

I. Crearea Partidului Liberal

II. Politica economică – valorile și soluțiile liberale

III. Politica în domeniul educației

IV. Politica susținerii tineretului

V. Politica în domeniul culturii

VI. Politica în domeniul ecologiei

VII. Politica în domeniul sănătății

VIII. Politica protecției sociale

IX. Politica în domeniul relațiilor interetnice

X. Problema transnistreană

XI. Politica externă

XII. Controlul activității Parlamentului, Guvernului și a Președintelui Republicii Moldova de către alegători

I. Crearea Partidului Liberal

Fiind conștienți de faptul că ieșirea din criza social-economică, integrarea în UNIUNEA EUROPEANĂ și NATO nu pot avea loc fără promovarea valorilor liberale, precum sunt dezvoltarea proprietății private, libertatea individuală, economia de piață liberă și concurențială, coeziunea economică și socială, libera circulație a valorilor, Partidul Reformei, prin Hotărârea Congresului din 24 aprilie 2005, își schimbă denumirea în Partidul Liberal (în continuare PL) ca necesitate obiectivă și ca expresie a libertății în activitatea politică și civică.

Activitatea principală a PL este promovarea valorilor liberale pentru democratizarea societății și includerea noastră în familia europeană. PL consideră că doar realizarea cât mai rapidă a acestor valori poate oferi Republicii Moldova șansa de aderare la Uniunea Europeană și NATO.

Caracterul Partidului Liberal

PL este o formațiune politică liberală, de dreapta, care militează pentru respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, pentru consolidarea democrației, a statului de drept și pentru dezvoltarea economiei de piață. În activitatea sa PL va contribui la afirmarea noii clase politice

liberale, va conlucra cu alte partide politice, precum și cu societatea civilă pentru susținerea și promovarea valorilor liberale, pentru integrarea poporului nostru în cadrul Uniunii Europene.

Clasa politică

Tinerii reprezintă un potențial considerabil al dezvoltării societății, potențial, care nu a fost și nu este valorificat în Republica Moldova. Până în prezent tinerii sunt marginalizați și nu le sunt oferite posturi la nivelul calificărilor pe care le au. Clasa politică actuală este compusă în proporție covârșitoare din nomenclaturiști sovietici cu mentalitate învechită, incapabili să înțeleagă regulile democrației. Ofensiva tinerilor este necesară pentru a schimba starea de lucruri. Promovarea valorilor liberale, consolidarea statului de drept și integrarea europeană este posibilă numai prin forța tinerilor neatinși de virusul nomenclaturii comuniste. Tinerii au pregătirea, capacitatea, energia, dinamica, entuziasmul și motivația necesară pentru a răspunde necesității modernizării Republicii Moldova și realizării integrării europene. Tinerii sunt cei mai apropiați de valorile liberale și sunt cei care aplică în prezent valorile liberale. Realizarea programului politic al PL poate avea loc numai prin ofensiva tinerilor, motiv pentru care prioritatea PL este implicarea tinerilor în viața publică și realizarea schimbării prin ofensiva tinerilor.

II. Politica economică – valorile și soluțiile liberale

1. Valorile liberale

Politica economică a PL este politica promovării valorilor liberale, valori care sunt fundamentul statului de drept și al economiei de piață. Acestea fiind:

a) Libertatea individuală, respectul față de individ și familia sa

Individul se află în centrul preocupărilor noastre. Individul trebuie să aibă puterea de a alege și de a acționa în mod liber, fără intervenția abuzivă a statului, de a-și utiliza proprietatea după cum crede de cuviință, fără a leza interesele altor indivizi, ori distrugând mediul natural sau bunuri culturale. Individul trebuie să poată alege în mod liber o activitate lucrativă în sprijinul său, al familiei sale și al comunității, să își exprime neîngrădit ideile și să le valorifice, precum și să aibă acces egal la educație, care este esențială pentru libertatea și participarea acestuia în viața economică și socială. În același timp, individul trebuie să beneficieze de un sistem eficient de asigurări sociale în care se angajează în mod responsabil și să utilizeze toate oportunitățile prin care statul creează un mediu favorabil dezvoltării economice.

Acceptând și respectând pluralitatea stilurilor de viață, PL va acționa pentru întărirea familiei, ca sursă a dezvoltării individului, ca loc de formare al caracterelor și de transmitere a cunoștințelor și deprinderilor practice necesare vieții.

b) Egalitatea șanselor

Libertatea economică și competiția creează indivizilor șanse egale în fața oportunităților, chiar dacă, în final, aceștia se diferențiază prin mărimea succesului pe care l-au obținut sau a insuccesului. Prin urmare, libertatea economică determină inegalitate economică, dar acest proces are loc în cadrul creșterii nivelului general de prosperitate.

Comunismul care a experimentat modele economice și sociale pentru a obține egalitate economică au eșuat în sărăcie, ajungând inevitabil la îngrădirea proprietății private și la eliminarea stimulentei economice.

Egalitatea șanselor se poate realiza doar în condițiile când există egalitate în fața legii, accesul liber la informațiile publice, transparența instituțiilor publice, precum și o reală libertate în activitatea economică, în alegerea profesiei și a locului de muncă.

c) Proprietatea privată – succesul economiei

Proprietatea privată este forma esențială de manifestare a libertății, de aceea proprietatea privată trebuie să fie garantată și sfântă. Proprietatea privată se află în centrul stimulentei economice. Fără proprietate privată nu poate exista libertate economică. Totodată, fără proprietate privată nu există interesul ca venitul să fie transformat în capital, iar fără capital nu există responsabilitate. Esența politică a tranziției de la economia centralizată la economia de piață, poate fi sintetizată în trecerea de la proprietatea de stat majoritară la proprietatea privată majoritară. Cu cât acest proces decurge mai repede, cu atât mai mult cresc șansele de a înfrânge subdezvoltarea economică. Concepția liberală afirmă principiul inviolabilității spațiului privat și respinge orice formă de limitare practică a proprietății private de către stat. De asemenea, concepția liberală susține restrângerea proprietății statului numai la domeniile în care sectorul privat sau organizațiile civile înființate de cetățeni nu pot obține rezultate mai bune. De aceea, PL susține creșterea ritmului și extinderea ariei privatizărilor realizate la prețul pieței, fără nici o discriminare, considerând că vicierea procedurilor de privatizare concurențială și transparentă conduc la blocarea sau întârzierea efectelor benefice ale privatizării.

d) Piața liberă concurențială

Piața liberă este forma cea mai eficientă de organizare a schimburilor permanente dintre indivizi, generate de interesele și pasiunile lor. Piața liberă generează competiția, în lipsa căreia nu se poate vorbi de libertate economică. Prin urmare, cetățenii pot beneficia de avantajele economiei de piață numai în prezența competiției ce obligă companiile să aibă costuri mai reduse și o calitate mai bună pentru mărfurile și serviciile lor. Concepția liberală nu exclude stabilirea de către autoritatea publică a regulilor de joc pentru funcționarea piețelor, prevenirea și combaterea practicilor anticoncurențiale. În același timp, liberalismul se opune politicilor discriminatorii ale statului care susțin unele companii în detrimentul altora, prin contracte preferențiale, subvenții, amânări și anulări de impozite etc. Liberalismul se opune și menținerii monopolurilor care generează costuri mari și inegalitate economică între companii și în primul rând micului business și mijlociu. Liberalismul este adversarul natural al corupției, deoarece aceasta distorsionează funcționarea liberă a piețelor și pune indivizii și companiile în poziții inegale în fața oportunităților. Orice fel de politici și practici ale statului, intervenționiste și discriminatorii, generează instabilitatea legislativă, alimentează corupția și distrug competiția și piața.

e) Spiritul întreprinzător

PL este sigur că viitorul unei economii dezvoltate se află nu în mâinile celor care, fiind la putere, au devenit peste noapte oameni bogați, ci în mâinile întreprinzătorilor, acei oameni care își riscă resursele, averile și sănătatea pentru crearea prosperității și a locurilor de muncă. Spiritul întreprinzător este caracterizat de capacitatea de a rezolva rapid și eficient problemele, de a învinge greutățile în realizarea proiectelor asumate. Întreprinzătorii fac posibil progresul republicii și sunt capabili să se autosustină. Spiritul întreprinzător face diferența între cei ce pot și cei ce nu pot, între cei care merită mai mult și cei care merită mai puțin, nu numai în domeniul activității economice, dar și în cel al activităților sociale. Recunoașterea meritelor pentru cei cu spirit întreprinzător va determina schimbarea atitudinii oamenilor față de bogăție. Calea corectă de creare a bogăției individuale este prin spirit întreprinzător, competență, efort și succes și nu prin furt, corupție, contrabandă, economie tenebră sau prin pârgھیile puterii.

f) Coeziunea economică și socială

Concepția liberală pornește de la realitatea că, în dezvoltarea economică, anumite activități economice pot intra în declin, după cum și unele regiuni pot rămâne în urmă, afectând atât viața oamenilor din zonele respective, cât și coeziunea economică și socială. De asemenea, în orice societate, există oameni care, din motive independente de voința lor, nu se pot integra într-un sistem concurențial, necesitând sprijinul societății, mai ales cel al comunităților locale, pentru a găsi ocupații pe măsura aptitudinilor acestora sau, în ultimă instanță, prin includerea în forme de protecție socială. Pornind de la această realitate, cât și de la principiile Uniunii Europene, concepția liberală nu exclude realizarea unor programe structurale pentru a susține, într-un timp limitat și cu respectarea regulilor de concurență, investiții în infrastructura fizică sau industrială a regiunilor rămase în urmă din punct de vedere economic, precum și programe pentru reconversia forței de muncă.

PL are credința fermă că singura soluție reală pentru solidaritatea economică și socială este sporirea bogăției indivizilor și nu mărirea impozitelor, a taxelor și a intervenției statului în vederea redistribuirii.

PL nu exclude redistribuirea ca mijloc de atingere a obiectivelor coeziunii economice și sociale, dar consideră că cea mai eficientă formă de redistribuire este accesul cetățenilor la educație, la sistemele moderne de îngrijire și asigurare a sănătății și la cele de asigurări de pensii.

g) Statul minimal, partener al sectorului privat în dezvoltarea economică, alocarea descentralizată a majorității resurselor

În concepția liberală, statul trebuie să exercite funcția sa protectoare, garantând libertățile indivizilor. Însă această funcție a statului trebuie limitată numai la bunurile și serviciile care, în condiții de piață și competiție, nu pot fi asigurate de sectorul privat.

Statul trebuie să acționeze în limita puterii delegate de societate, în condițiile, în care majoritatea resurselor financiare și naturale sunt alocate descentralizat prin mecanismele piețelor libere, concurențiale. Alocarea eficientă a resurselor impune ca statul să fie neutru, adică să nu avantajeze o persoană sau un grup de persoane în detrimentul altora. Prin politicile sale economice și sociale, în mod deosebit prin dereglementare, statul trebuie să creeze un mediu de afaceri favorabil, stabil și previzibil, fiind, în acest sens, un partener al sectorului privat în dezvoltarea economică. În același timp, statul, prin sectorul public, este un participant direct la viața economică. Singur sau în parteneriat cu sectorul privat, statul asigură bunurile publice fundamentale, cum sunt securitatea indivizilor și a statului, protecția mediului natural, precum și servicii în domeniul sănătății publice, al educației, culturii, protecției persoanelor vulnerabile etc., fără de care nu este posibilă nici o societate civilizată. Într-un stat minimal, administrația publică este redusă la dimensiunile sale normale, strict necesare, după criteriile de eficiență, aflându-se în serviciul și sub controlul cetățenilor, ceea ce permite reducerea nivelului general al cheltuielilor publice și, corespunzător, al impozitelor și taxelor.

h) Libertatea schimburilor economice și culturale între statele care respectă drepturile fundamentale ale omului

În concepția liberală, statul, individul și comunitățile locale se întăresc pe măsura circulației libere a mărfurilor, serviciilor, capitalului, valorilor culturale și a persoanelor, într-un spațiu politic și geografic cât mai larg, dar în care se asigură protecția drepturilor fundamentale ale cetățenilor.

Numai respectând aceste valori, Republica Moldova se va putea integra în structurile Uniunii Europene și NATO. Numai prin deschidere politică, economică și culturală, Republica Moldova va

ajunge la acel nivel de prosperitate și putere, care îi va permite să obțină un loc bun alături de lumea civilizată.

2. Soluții liberale:

Pentru rezolvarea problemelor social-economice și ridicarea nivelului trai, PL propune următoarele soluții:

a) Consolidarea statului de drept

Funcționarea statului de drept și democratic poate avea loc doar în urma unor alegeri libere și corecte, care ar oferi posibilitatea alegătorilor să se debaraseze de nomenclatura comunistă, de acei care folosesc politica în interesul personal și de grup. Numai prin alegeri libere și democratice în Parlamentul Republicii Moldova pot veni politicieni neobsedați de putere, demni de cauza pe care o reprezintă, la care s-au alăturat tineri competenți, onești și cu vocație liberală, nemolipsiți de virusul totalitarismului, împreună formând o clasă politică modernă.

Doar un Parlament cu asemenea politicieni va definitiva și va promova consecvent reforma de drept în vederea creării cadrului juridic adecvat unui stat de drept și unei societăți civile libere și democratice, integrate în sistemul mondial de valori, pe de o parte, iar pe de altă parte perfecționarea cadrului juridic va stimula evoluțiile pozitive din sistemul economic, care, neapărat vor îmbunătăți nivelul de trai.

Pentru atingerea acestor deziderate PL va elabora și adopta o nouă Constituție (având ca bază actuala Constituție), în care puterile în stat: legislativă, executivă și judecătorească să funcționeze separat, suplimentând și:

- asigurarea funcționării corecte a Parlamentului, inclusiv reforma imunității parlamentare, în corespundere cu propunerile făcute de Consiliul Europei;
- excluderea neutralității prevăzută de art. 11 al Constituției, întrucât prevederea actuală împiedică integrarea republicii în NATO;
- restrângerea dreptului la inviolabilitatea domiciliului și a corespondenței numai în condițiile stabilite de Constituție și nu în condițiile legii, cum este prevăzut în actuala Constituție;
- restrângerea exercițiului unor drepturi și libertăți în strictă corespundere cu prevederile Convenției Europene privind Drepturile și Libertățile Fundamentale ale Omului, cu angajamentele asumate față de Consiliul Europei;
- consfințirea limbii române ca limbă oficială;
- dreptul la restituirea de către stat a pierderilor materiale, cauzate cetățenilor prin infracțiuni, reieșind din faptul că statul este garantul respectării drepturilor omului, inclusiv al proprietății private (ulterior statul își va recupera pierderile prin acțiunea de regres către persoana vinovată);
- introducerea dreptului la moștenire, inclusiv a dreptului la moștenire a rudelor de orice grad, excluzând dreptul de moștenire al statului;
- reforma sistemului judecătoresc și a organelor de drept (procuratura, organele afacerilor interne, serviciul informațional de securitate) în corespundere cu standardele internaționale și angajamentele Republicii Moldova (în particular ale aceluia care rezultă din aderarea la Convenția Europeană pentru protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale), excluzând dreptul constituțional de numire în funcție a Procurorului general de către Parlament, fapt ce ar corespunde exigențelor Consiliului Europei;
- transparența formării, administrării, utilizării și controlului resurselor financiare ale statului, ale unităților administrativ-teritoriale și instituțiilor publice;

- organizarea administrativ-teritorială a teritoriului Republicii Moldova sub aspect administrativ în județe, orașe, comune și sate.

b) Dezvoltarea sectorului privat

- deschiderea efectivă a sectoarelor economice-cheie prin competiție și participare a capitalului privat. În mod deosebit, în sectorul serviciilor publice de interes economic general, statul trebuie să-și limiteze rolul la atribuțiile minime: strategice, de reglementare și control, delegând sectorului privat, prin proceduri concurențiale, toate celelalte atribuții de execuție și exploatare a serviciilor și a patrimoniului aferent, de colectare a veniturilor, de realizare a investițiilor și de administrare a contractelor de delegare;
- încurajarea întreprinderilor mici și mijlocii prin politici de dezvoltare teritorială, antrenând în acest scop autoritățile locale, pentru a crea centre de afaceri, parcuri industriale și tehnologice, ori concentrări de întreprinderi;

c) Libertate economică maximă și competiție

- optimizarea cerințelor administrative prin aprobarea cadrului juridic relevant, implementarea, simplificarea schemei de raportare și a obligațiilor administrative, limitarea la minimum a numărului de licențe și permise necesare pentru inițierea activităților economice;
- simplificarea și stabilizarea legislației, de care depinde funcționalitatea piețelor produselor, serviciilor, a muncii și a capitalului, astfel încât costul intrării și al ieșirii din piață, precum și cel al tranzacțiilor să se reducă;
- simplificarea procedurilor administrative de autorizare pentru începerea / încetarea unei activități economice, cât și pentru înregistrarea modificărilor privind statutul și acționariatul unei societăți comerciale;
- excluderea monopolului comercial;
- dezvoltarea dialogului cu investitori și antreprenori privind modalitățile de îmbunătățire a climatului de afaceri pentru crearea unui mediu de afaceri potrivit.

d) Asigurarea stabilității economice

Inflația joasă și moneda stabilă sunt „produsele” unei economii în care funcționează stimulentele pentru o creștere de tip intensiv, bazată pe productivitate, competitivitate și o disciplină bugetară și financiară riguroasă.

Pentru aceasta este nevoie de:

- urgentarea și asigurarea transparenței privatizării întreprinderilor industriale și restructurizarea celor viabile prin atragerea investitorilor străini și prin stimularea instituțiilor financiare pentru creditarea pe termen lung a producătorilor care utilizează tehnologii inovatoare și respectă cerințele ecologice internaționale, folosind în mod judicios scutiri sau înlesniri fiscale;
- protejarea producătorilor locali-exportatori și încurajarea producției tehnologiilor avansate prin crearea parcurilor tehnologice și a zonelor economice libere pentru producere proprie și export;
- garanții juridice pentru stimularea re tehnologizării și a investițiilor străine;
- evidența și controlul strict al resurselor energetice la intrarea în Republica Moldova prin contorizarea acestora;
- promovarea unei politici active de stat orientate spre folosirea situației geo-politice favorabile a RM prin implicarea în proiectele internaționale ce țin de construcția conductelor tranzit de petrol și gaz din țările Asiei Centrale spre țările Europei de Sud-Est prin Moldova;

- restructurizarea și privatizarea rapidă, transparentă și concomitentă a tuturor structurilor organizaționale din sistemul energetic prin atragerea investitorilor străini occidentali.

e) Schimbarea rolului statului în economie, în agricultură

PL consideră că statul nu trebuie doar să se retragă din producția bunurilor și serviciilor în domeniile în care sectorul privat și competiția pot avea rezultate mai bune, dar trebuie să răspundă și altor cerințe de care depinde progresul economic, respectiv îmbunătățirea mediului de afaceri și sprijinirea unor domenii unde inițiativa privată nu are încă stimulentele necesare. În acest sens, statul trebuie să facă un efort continuu pentru reforma reală și profundă a sistemului fiscal, urmărind:

- anularea sistemului actual de acordare a reșalonărilor, reducerilor și anulărilor la plata impozitelor, taxelor și contribuțiilor datorate bugetului statului și fondurilor de asigurări sociale. Acest sistem este aservit comenzilor politice, favorizează corupția, deteriorează grav disciplina financiară și bugetară și scade capacitatea statului de a colecta veniturile sale;
- reducerea cotei de impozit pe profit, ceea ce va încuraja inovația, productivitatea, crearea de noi locuri de muncă și micșorarea economiei subterane;
- stimularea competiției loiale, prevenirea și sancționarea practicilor anticoncurențiale, întărirea capacității de supraveghere a piețelor financiare, precum și a piețelor în care există monopoluri;
- evitarea dublei impuneri, aplicării nediscriminatorii a TVA și a accizelor;
- promovarea unei politici fiscale echilibrate și încurajatoare pentru producători și investitori;
- unificarea optimală a tuturor tipurilor de impozite;
- ajustarea eliberării licențelor pentru genurile de activitate la normele și standardele europene, simplificarea eliberării licențelor și autorizațiilor, a înregistrării business-ului și gestionării fiscale;
- gestionarea eficientă și transparentă a bugetului, a monedei naționale și a datoriei publice;
- facilitarea accesului la informație prin crearea de site-uri web informative și linii telefonice „hot-line”

f) Rolul statului în agricultură

PL consideră că nerestituirea terenurilor de pământ foștilor proprietari sau urmașilor acestora a fost una din marile greșeli în dezvoltarea agriculturii Republicii Moldova. Oricum, în urma împrăștiării unor categorii de cetățeni din mediul rural cu pământ, în agricultură s-a produs totuși o schimbare – trecerea pământului din proprietatea statului sovietic în proprietatea privată. Alta e că această împrăștiere n-a fost sprijinită de stat, ba, din contra, s-a făcut mult rău. Atribuirea terenurilor nu s-a făcut la timp, proprietarii erau purtați de la un cabinet la altul, cei care doreau să-și prelucreze pământul individual erau forțați, prin modificarea Legii din 1995, să formeze mini-colhozuri. În loc să fie eliberați de impozite, ajutați, prin credite tehnice, eliberați pensionarii titulari de plată în fondul social, ajutați, printr-un program de stat, în procurarea semințelor, îngrășămintelor, a inventarului agricol performant, organizarea și funcționarea piețelor agricole etc., proprietarii de pământ au fost lăsați în voia soartei.

PL consideră că viitorul agriculturii republicii poate fi numai în baza proprietății private asupra pământului, iar forma de activitate – privat-familială, de tip european, care îmbină activitatea productivă cu viața familială și care s-a dovedit a fi eficientă și rezistentă în lumea capitalistă, iar cei care nu au această posibilitate (din motive de sănătate, vârstă înaintată etc.), se pot organiza în asociații, societăți comerciale, etc și doar la dorința lor. Sprijinul statului trebuie acordat în mod echilibrat tuturor structurilor, ba, mai mult, credem că statul trebuie să substituie agricultura.

Fiind tradițional o țară agrară, criza în agricultură a afectat toate sferele activității umane și de producere: piața muncii, pauperizarea populației, dezvoltarea industriei de prelucrare la sate etc.

Această criză arată politica statului față de proprietatea privată asupra pământului și a dezvoltării gospodăriilor țărănești.

PL consideră că pentru dezvoltarea agriculturii este nevoie de:

- oferirea de către stat a creditelor, inclusiv a celor tehnice proprietarilor de pământ la condiții avantajoase;
- liberalizarea pieței funciare și stabilirea unui preț normativ real la pământ în funcție de bonitate și echilibrarea intereselor ambelor părți în procesul vânzare-cumpărare a pământului;
- liberalizarea și demonopolizarea pieței factorilor de producție (semințe, îngrășăminte, pesticide și altele), care va diminua costurile de producție (îngrășămintele reprezintă mai mult de jumătate din costuri), măbind și diversificând oferta de produse agricole;
- dezvoltarea continuă a instituțiilor nebancare, asociații de economii și împrumut; fondarea cu sprijinul statului a unei bănci rurale care să acorde credite pe o durată medie și lungă la dobânzi acceptabile și rezonabile;
- stimularea creării întreprinderilor mixte (moldo-străine) în sate în scopul prelucrării și comercializării produselor moldovenești pe piețele străine;
- implementarea unei politici de instruire a fermierilor în domeniile marketing-ului, management-ului financiar și bancar etc.
- împrăștierea cetățenilor cu pământ în satele, în care pământul a rămas în proprietatea statului sub pretextul apartenenței la instituțiile științifice și experimentale;

g) Reorganizarea administrativ-teritorială și cea a administrației publice

În viziunea liberală, teritoriul Republicii Moldova trebuie să fie organizat sub aspect administrativ reieșind din posibilitățile economice ale unității administrativ-teritoriale, din interesele cetățenilor și nu în interesul puterii centrale, ceea ce va permite administrației publice libera desfășurare a activităților economice, cât și aplicarea cu succes a programelor de reformă economică. Administrația publică trebuie să fie aproape de cetățean și în slujba acestuia.

O administrație publică modernă și eficientă presupune: îmbunătățirea calității serviciilor publice și asigurarea lor la cele mai mici costuri posibile, în termeni de impozite și taxe; pregătirea profesională continuă a funcționarilor publici; introducerea metodelor moderne de management; stabilirea unei structuri a administrației publice în funcție de obiectivele prioritare de dezvoltare durabilă a Republicii Moldova.

Administrația publică trebuie reorganizată pe baza eficienței, transparenței, inclusiv a accesului liber la informațiile publice, a anticipărilor legitime și adaptabilității la cerințele populației, a nediscriminării, a principiilor proporționalității, subsidiarității și parteneriatului public-privat, urmărind:

- ridicarea eficienței funcționării aparatului administrativ, combaterea favoritismului și a corupției în rândurile funcționarilor publici;
- raționalizarea structurii aparatului administrației publice la toate nivelurile;
- evaluarea și reprofilarea personalului, promovarea specialiștilor onești, profesioniști și responsabili;
- prevenirea și diminuarea corupției în rândurile funcționarilor publici, perfecționarea cadrului legislativ pentru combaterea corupției, favoritismului etc.;
- încetarea practicii existente de angajare a funcționarilor publici pe criterii politice;
- consolidarea administrației locale prin autonomia financiară.

III. Politica în domeniul educației

Viziunea liberală a partidului în domeniul educației pornește de la conceptul de piață a învățământului, bazată pe suveranitatea consumatorului (părinții și copiii) și pe competiția între furnizori (școli, universități). În acest concept, statul va finanța elevii și nu școlile, astfel încât să se asigure premisele dreptului de a alege și ale competiției, care vor conduce la o nouă calitate a educației.

Ridicarea standardului de viață al cetățenilor impune nu numai reforme liberale în economie, ci și formarea deprinderii fiecărei persoane de a învăța, de a interpreta informațiile și de a folosi cunoștințele în soluționarea problemelor.

Pentru aceasta este nevoie de:

- racordarea sistemului învățământului național de toate gradele la standardele europene;
- asigurarea autonomiei universitare;
- descentralizarea și depolitizarea sistemului educativ;
- asigurarea accesului la învățământ tuturor copiilor de vârstă școlară și garantarea șanselor egale de a învăța;
- crearea condițiilor adecvate de funcționare a instituțiilor preșcolare, școlare și universitare;
- stoparea abandonării de către cadrele didactice a activității pedagogice, prin asigurarea unei remunerări adecvate muncii prestate;
- asigurarea cadrului de dezvoltare a științelor fundamentale și aplicate;
- transformarea școlilor, liceelor și universităților în centre de iradiere a științei și a culturii la nivel local, teritorial și republican;
- stimularea concurenței pe piața liberă a manualelor și mijloacelor de învățământ în vederea creșterii calității acestora;
- suma alocată pentru întreținerea învățământului din bugetul de stat să nu fie mai mică de 10% din PIB, conform ultimilor tendințe ale Uniunii Europene;
- renovarea căminelor și asigurarea studenților cu cămin.

Întregul proces de învățământ din Republica Moldova trebuie să reintroducă spiritul de liberă inițiativă în sistemul de valori al educației, astfel încât întreprinzătorul să-și recâștige locul de maximă importanță în societatea noastră, iar succesul acestuia să fie recunoscut și prețuit de către cetățeni, de comunitățile locale și la nivel de societate. Numai în acest fel vom putea schimba mentalitatea tinerei generații, astfel încât aceasta să dorească să devină o generație de întreprinzători.

IV. Politica susținerii tineretului

În condițiile dezechilibrului social și ale învechirii clasei politice din Republica Moldova, PL va promova tinerii și va contribui la formarea unei noi generații de politicieni. PL va încuraja autoritățile publice și sfera privată în aplicarea unor politici cu impact în rândul tinerilor. În acest scop, PL are următoarele obiective:

- încurajarea implicării tinerilor în viața publică inclusiv în politica și promovarea lor în funcții executive ale PL;
- elaborarea unor programe de informare și consultanță pentru tineri precum și crearea unei rețele regionale și naționale de consultanță în parteneriat cu organizații neguvernamentale;
- accesibilitatea tineretului la surse de creditare a învățământului cu rambursarea după absolvire într-un termen și la o dobândă avantajoasă;
- stimularea serviciului de voluntariat în instituțiile de stat, în companii private, în organizații neguvernamentale pentru acumularea experienței profesionale și creșterea responsabilității civice;

- adoptarea unui program de construcție a locuințelor pentru tineri lipsiți de posibilități financiare;
- aplicarea unui sistem de creditare pentru tinerii în special din mediul rural care vor să înceapă o afacere și încurajarea lor prin scutirea de impozite pe termen de 3 ani la începutul activității;
- suplimentarea numărului de locuri la buget în instituțiile de învățământ superior de stat;
- asigurarea studenților cu locuri în camine. Renovarea actualelor cămine și construcția căminelor în sistem de parteneriat public-privat. Încurajarea și sprijinirea investitorilor pentru construirea unor cămine studențești private;
- acordarea reședinței în localitățile de studiu pe baza carnetului de student, indiferent dacă locuiesc sau nu în cămine;
- stabilirea și dezvoltarea de noi parteneriate între universități din Republica Moldova și din străinătate, astfel încât un număr cât mai mare de studenți să poată avea acces la stagii de formare și de studiu în străinătate, prin introducerea principiului "student cu cel puțin un an de studiu într-o altă universitate europeană";
- realizarea unei reforme în domeniul sistemului de burse prin reglementarea legală a burselor private pentru a încuraja persoanele juridice din sectorul privat să susțină financiar elevii din învățământul profesional, liceal, universitar, precum și doctoranzii;
- majorarea salariilor cadrelor didactice tinere, pentru a elimina salarizarea discriminatorie și acordarea de sporuri salariale în cazul optării pentru mediul rural.

V. Politica în domeniul culturii

Politica PL în domeniul culturii constă în:

- reforma sistemului de finanțare a culturii;
- asigurarea condițiilor favorabile creației culturale și protejării patrimoniului cultural;
- elaborarea unui sistem sigur de protejare a dreptului de autor și remunerarea creatorului în conformitate cu valoarea și nivelul de difuzare a operelor sale;
- introducerea sistemului contractual de salarizare;
- stabilirea salariilor lucrătorilor muzeelor, bibliotecilor, arhivelor și altor instituții de cultură la nivelul salariului mediu pe republică;
- privatizarea și darea în arendă a instituțiilor de cultură din localitățile rurale doar cu păstrarea specificului activității acestora;
- reconstrucția și revigorarea activității caselor și căminelor culturale pe teritoriul Republicii Moldova;
- încurajarea activităților care valorifică resursele cultural-locale;
- stimularea instituțiilor cultural-locale în sensul acoperirii nișei de consum cultural al comunităților locale;
- subvenționarea activității editorial-poligrafice pe bază de concurs polivalent;
- promovarea turismului cultural, susținerea artizanatului și a meșteșugurilor populare;
- integrarea patrimoniului cultural național în sistemul valorilor culturale europene;
- informatizarea tuturor bibliotecilor (computerizarea) și complectarea fondurilor de carte în limba română;
- restabilirea obiectelor din patrimoniul național (muzeele, mănăstirile, bisericile, alte edificii de valoare națională);
- revederea rețelei instituțiilor de stat și municipale în scopul eficientizării activității acestora;
- majorarea salariilor lucrătorilor din domeniul culturii, cel puțin până la nivelul coșului minim de consum (majorarea salariilor ar reduce % migrației specialiștilor peste hotarele republicii)

În acest sens, o atenție deosebită trebuie acordată tineretului, căruia trebuie să îi redăm încrederea în potențialul de dezvoltare economică a țării și în șansa lui de afirmare politică și profesională aici, în Republica Moldova.

VI. Politica în domeniul ecologiei

PL recunoaște „Protecția mediului înconjurător” drept un domeniu prioritar pentru Republica Moldova și o condiție inerentă pentru **integrarea republicii noastre în Uniunea Europeană**.

Eforturile PL vor fi concentrate spre:

- definitivarea cadrului juridic de mediu existent în conformitate cu cerințele și standardele UE;
- programele și strategiile de mediu elaborate în Republica Moldova să devină parte a Programului de guvernare a republicii;
- crearea condițiilor ca legislația de mediu să funcționeze și să fie respectată atât de puterea centrală, cât și de cea locală;
- administrarea durabilă și accesibilă a resurselor naturale;
- susținerea elaborării de către fiecare localitate a planurilor locale de acțiuni de mediu;
- stimularea cooperării transfrontiere, regionale și continentale a ecologiștilor moldoveni;
- dezvoltarea și fortificarea comunității neguvernamentale de mediu din RM și integrarea acestei comunități în comunitatea ecologică europeană;
- scutirea de orice taxe a tehnologiilor moderne, non-poluante aduse la unitățile economice din RM;
- susținerea extinderii ariilor protejate și a creării unor parcuri Naționale Transfrontiere în bazinul râului Prut;
- susținerea unui Program Național de conștientizare și educație ecologică.

VII. Politica în domeniul sănătății

Politica PL în domeniul sănătății constă în:

- sporirea, în cooperare și cu sprijinul Organizației Mondiale a Sănătății, a nivelului de securitate a sănătății și siguranței epidemiologice în conformitate cu legislația UE;
- introducerea medicini prin asigurare în conformitate cu standardele și rigorile europene, astfel încât polița să asigure tratamentul deplin al bolnavului;
- reorientarea sistemului ocrotirii sănătății de la servicii specializate la staționar și la servicii de alternativă, ale medicului de familie și serviciile medicale publice (de exemplu igiena sanitară, imunizarea, combaterea bolilor infecțioase și medicina preventivă);
- eradicarea morbidității, maladiilor și invalidității infantile din RM prin programe eficiente și prioritare susținute de stat;
- declararea, prin lege, a domeniului ocrotirii sănătății, de rând cu domeniul îmbunătățirii sistemului de asistență medicală primară în localitățile rurale și în cadrul grupurilor social vulnerabile;
- modernizarea serviciului de urgență;
- autonomia serviciilor medicale, în special în spitale.

VIII. Politica protecției sociale

Politica PL în domeniul protecției sociale constă în:

- asigurarea unei armonizări între standardele și practicile în domeniul social din republică cu standardele și practicile Uniunii Europene;
- reorientarea cheltuielilor publice în vederea reducerii substanțiale a sărăciei în rândurile copiilor și majorării ratei de școlarizare primară;
- dezvoltarea măsurilor de protecție a copiilor bazate pe principiul comunității, în special în localitățile rurale;
- raționalizarea beneficiilor pentru copii și sporirea eficacității asistenței pentru familiile nevoiașe;
- eliminarea factorilor ce limitează accesul la învățământ pentru copiii din familiile nevoiașe și îmbunătățirea accesului acestora la învățământul primar și secundar, în special în localitățile rurale;
- introducerea schemelor private de pensionare;
- majorarea pensiilor reieșind din coșul minim de consum;
- dezvoltarea programului antișomaj în scopul stabilirii numărului real al șomerilor pentru angajarea în câmpul muncii și reprofilării lor spre profesiile cerute de conjunctura economică;
- eliberarea de impozitul pe venit a cetățenilor cu un venit mai mic decât coșul minim de consum și reducerea impozitelor pe venit al cetățenilor, realizând astfel garanția constituțională a unei vieți decente;
- crearea condițiilor pentru angajarea tineretului în câmpul muncii, inclusiv prin acordarea înlesnirilor fiscale agenților economici ce oferă locuri de munca tinerilor specialiști;
- utilizarea mecanismelor financiare bazate pe principiile economiei de piață (de exemplu, asociații de economii și împrumut) în sfera construcției spațiului locativ, care ar permite construcția apartamentelor, în deosebi pentru tineret, cu termen lung de achitare (15-20 ani), crearea locurilor de muncă în construcții și industria materialelor de construcții;
- restituirea depozitelor populației din Banca de Economii prin utilizarea combinată a resurselor bugetare, a emiterii hârtiilor de valoare și a repartizării spațiului locativ din casele construite de stat, dar nefinisate din lipsa alocațiilor bugetare.

IX. Politica în domeniul relațiilor interetnice

PL consideră că, politica statului și a populației românești față de grupurile etnice din Republica Moldova nu poate fi decât una democratică și tolerantă, garantându-le și asigurându-le:

- păstrarea, afirmarea și dezvoltarea identității etnice, culturale, religioase și lingvistice;
- eliminarea oricărei forme de extremism, șovinism, antisemitism;
- combaterea discriminării;
- încurajarea dialogului interetnic;

X. Problema transnistreană

Timp de peste 12 ani cetățenii Republicii Moldova din regiunea transnistreană continuă să fie ostatici ai regimului Smirnov, creat și alimentat de Federația Rusă pentru a-și menține influența în Sud-Estul

Europei. PL salută faptul că noile evoluții geopolitice în regiune și noile abordări privind soluționarea problemei transnistrine, în special schimbarea formatului de negocieri și asumarea unui rol mai important de către SUA, UE, Ucraina și România sunt în consonanță cu poziția Partidului Reformei exprimată consecvent prin declarațiile sale în ultimii ani.

Pentru soluționarea problemei transnistrine PL va sprijini inițiativele promovate în conformitate cu dreptul internațional și care respectă suveranitatea, independența, integritatea teritorială și caracterul unitar al Republicii Moldova. Demilitarizarea regiunii, respectiv retragerea trupelor, armelor și munițiilor rusești de pe teritoriul Republicii Moldova rămâne a fi o precondiție pentru decriminalizarea și democratizarea regiunii transnistrine și realizarea reintegrării statului.

PL consideră că puterea actuală este obligată să investigheze și să dea publicității faptele acelor demnitari și ale clientelei lor, care susțin separarea regiunii transnistrine pentru satisfacerea intereselor personale și de grup.

Concetățenii noștri din regiunea transnistreană trebuie integrați informațional, cultural, civic, social, economic și politic în spațiul vieții publice din Republica Moldova. Implicarea activă a populației din stânga Nistrului în procesele politice din Republica Moldova ar contribui decisiv și în special la retragerea trupelor, armelor și munițiilor Federației Ruse de pe teritoriul Republicii Moldova, apropiind soluționarea conflictului transnistrean și integrarea europeană.

XI. Politica externă

Direcțiile principale ale politicii externe a Republicii Moldova derivă din politica internă, din interesele naționale vitale pentru:

- consolidarea independenței, suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova prin intensificarea eforturilor pe plan extern în vederea reglementării conflictului transnistrean;
- integrarea Republicii Moldova în structurile euro-atlantice și intensificarea procesului de aderare la Uniunea Europeană;
- eliminarea monopolului energetic exercitat de Federația Rusă, diversificarea furnizorilor externi;
- diversificarea piețelor de desfacere pentru produsele naționale;
- impulsivarea cooperării în cadrul organizațiilor regionale (ex: GUUAM) pentru soluționarea problemei transnistrine, etc.;
- consolidarea relațiilor bilaterale cu statele vecine: România și Ucraina;
- consolidarea parteneriatului strategic cu SUA și NATO;
- construirea unor relații bilaterale cu Federația Rusă, plecând de la principiile respectării independenței, suveranității, integrității teritoriale și a caracterului unitar al Republicii Moldova, lichidarea prezenței militare ruse fiind o precondiție în acest sens.

XII. Controlul activității Parlamentului, Guvernului și a Președintelui Republicii Moldova de către alegători

Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și libertățile consacrate prin Constituție: dreptul la viață, la libertatea conștiinței, a credinței, la libera exprimare, dreptul la apărare, la învățătură, la ocrotirea sănătății, dreptul la proprietate privată, la muncă etc. Acestea și alte drepturi sunt traduse în viață de către cele trei puteri: legislativă, executivă și judecătorească.

Mecanismul controlului puterii judecătorești există. Părțile interesate pot exercita căile de atac în instanțele superioare, inclusiv Curtea Europeană pentru Drepturile Omului ca ultimă instanță. Însă mecanismul controlului asupra puterii legislative, executive și a Președintelui Republicii Moldova este insuficient, deoarece deputații aleși nu întotdeauna apără interesele celor care i-au votat. De aceea, PL consideră că cetățeanul trebuie să dispună de dreptul constituțional de a sesiza Curtea Constituțională.

Numai Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției. Garantarea prin Constituție a dreptului cetățenilor de a sesiza în Curtea Constituțională legile și hotărârile Parlamentului, hotărârile și ordonanțele Guvernului, decretele Președintelui Republicii Moldova va deveni în realitate un mecanism democratic, prin care alegătorii vor controla puterea, solicitând anularea legilor, hotărârilor, ordonanțelor și decretelor adoptate nu în interesul statului, societății și al cetățenilor, ci în interesul celor de la putere, al mafiei, oligarhiei politice și economice.